

Polismyndigheten i Stockholms län

Nacka Polismästardistrikt

KUT

**Problembild avseende brottsligheten i Nacka PMD
och dess tre kommuner**

Polismyndigheten i Stockholms län

Nacka Polismästardistrikt

KUT

1 Uppdrag

Olof Bratthall, Nacka PMD, inkom till KUT Nacka med en beställning rörande en lokal problembild avseende Nacka PMD och dess tre kommuner – Nacka, Värmdö och Tyresö.

Problembilden skall enligt beställningen fungera som ett underlag i arbetet med att skapa en samsyn om de förekommande brottsproblemen inom distriktet.

Enligt beställningen ska problembilden särskilt fokusera på ungdomars brottslighet, brottsoffer och organiserad brottslighet. Efter diskussion så konstaterades att Brottsoffersamordningen i Nacka PMD sannolikt är de som har bäst kunskap om brottsofferdelen varför frågeställningarna kring denna del ska ställas till dem istället för till KUT.

Däremot innehåller KUT: s utlåtande även beskrivningar av mer lokala problem, t.ex. typiska brottsproblem i en viss kommun, särskilt problemtyngda geografiska områden etc.

2 Metod och material

Ren brottsstatistik har till stor del använts för att visa på förekommande brottsnivåer inom en rad olika brottsområden. Statistiken har i vissa fall även använts för att visa på utvecklingen över tid.

Den statistiska datan har inhämtats från BRÅ och dess officiella statistikdatabas samt från applikationerna STATUS och HOBIT som används av Polismyndigheten i Stockholms län för att kunna hämta (dags)aktuell statistik och för att visa anmälda brott på karta.

Utöver dessa rent kvantitativa källor har även mer kvalitativ data använts som källor för detta utlåtande. Dessa kvalitativa källor utgörs dels av information som inkommit till KUT Nacka från allmänhet, polispersonal etc. men även av den lokala kännedom och kunskap som finns hos ett antal anställda inom Nacka PMD.

3 Brottsstatistik & brottsutveckling

Sett till det totala antalet anmälda brott¹ inom Nacka PMD under tidsperioden 2009 – 2012 så varierar antalet anmälningar mellan ca 18 290 och ca 19 590. 2013 (som t.o.m. det tredje kvartalet genererat ca 12 700 anmälda brott) kommer sannolikt att hamna på en total brottsnivå som är lägre än föregående år.

¹ Statistiken i denna del är hämtad från BRÅ.

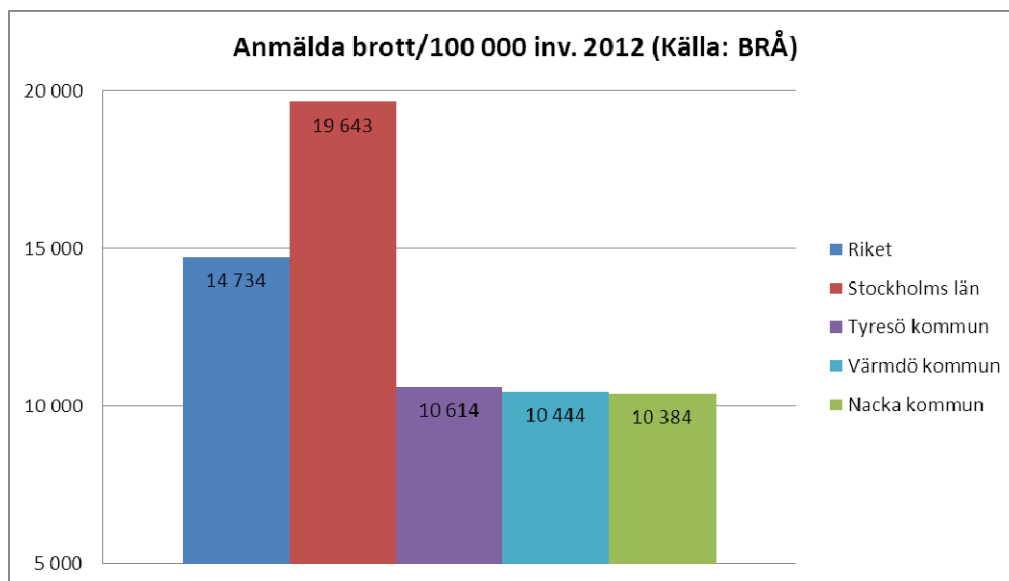
Polismyndigheten i Stockholms län

Nacka Polismästardistrikt

KUT

Det mer relevanta jämförelsetalet antal brott/100 000 invånare säger dock betydligt mer än den ovan beskrivna brottsstatistiken avseende totalt antal anmälda brott.

Antalet brott/100 000 invånare visar att Nacka PMD som helhet och dess tre kommuner ligger på en markant lägre nivå jämfört med Stockholms län eller Riket som helhet.

Denna statistiska jämförelse visar även på en viss skillnad mellan de tre kommunerna som ingår i Nacka PMD: Tyresö kommun hamnar i denna jämförelse högst, följt av Värmdö kommun och sedan Nacka kommun.

Ytterligare en indikation på att det faktiskt är en relativt sett låg brottslighet i Nacka PMD (och inte enbart rör sig om ett exceptionellt stort mörkertal) framkommer då man ser till utsattheten för brott vilket undersöks av BRÅ på årlig basis: Enligt 2012 års Nationella Trygghetsundersökning (NTU) uppges utsattheten för brott i Nacka kommun² vara 10,1 % avseende Brott mot enskild person och 8,1 % avseende Egendomsbrott mot hushåll – motsvarande siffror för Riket som helhet är 11,6 % respektive 10,4 % och för Stockholms län 13,5 % respektive 10,3 %.³

Brottsutvecklingen kan generellt anses vara tätt förknippat med befolkningens mängd, samt den demografiska och socioekonomiska fördelningen av denna. Då samtliga tre kommuner i distriktet förväntas få en större befolkning de kommande åren kan även antalet anmälda brott över lag förväntas stiga.

² De övriga två kommunerna i distriktet omfattas ej av 2012 års NTU.

³ BRÅ, NTU 2012.

Polismyndigheten i Stockholms län

Nacka Polismästardistrikt

KUT

Tyresö kommun spår en befolkningsökning som inte bedöms vara lika kraftig som i Nacka och Värmdö kommuner vilket möjligen talar för att de två sistnämnda i större grad kommer märka av en ökad brottslighet.⁴

Vissa skillnader avseende hur andelen ungdomar kommer att förändras de kommande åren i de olika kommunerna kan dock innebära att brottsutvecklingen inte följer befolkningsökningen lika tydligt som om andelen ungdomar varit oförändrad. Forskning visar tydligt att ungdomar är överrepresenterade i brottsstatistiken.

4 Beskrivning av de tre kommunernas brottslighet

En mer ingående jämförelse avseende brottsstatistiken⁵ i distriktets tre kommuner visar på vissa tydliga skillnader mellan distriktets tre kommuner:

Sett till de anmälda misshandelsbrotten som skett utomhus (**våld i offentlig miljö**)⁶ så utmärker sig Tyresö kommun som den enda kommunen i distriktet som visar en ökande trend avseende dessa brott. Efter att under tre år (2009 – 2011) visat en minskande trend ökade brotten under 2012. Hittills under 2013, med (i skrivande stund) tre veckor kvar av året, så har det redan anmälts fler brott än under hela 2012 – vi ser således en ihållande, ökande trend. (Se diagram nedan!)

Nacka kommun ligger på i princip samma nivå som motsvarande period föregående år, medan Värmdö kommun ligger på en klart lägre nivå än under 2012, som dock var ett år som uppvisade en tillfällig ökning avseende dessa brott.

⁴ Jfr befolkningsprognoser på kommunernas hemsidor, www.tyreso.se, www.nacka.se, www.varmdo.se

⁵ Statistiken i denna del är hämtad från applikationerna STATUS (för åren 2009 – 2013) och HOBIT.

⁶ Definierat såsom omfattande brottskoderna 0355-0358, 0376-0378, 9317-9320, 9343-9344.

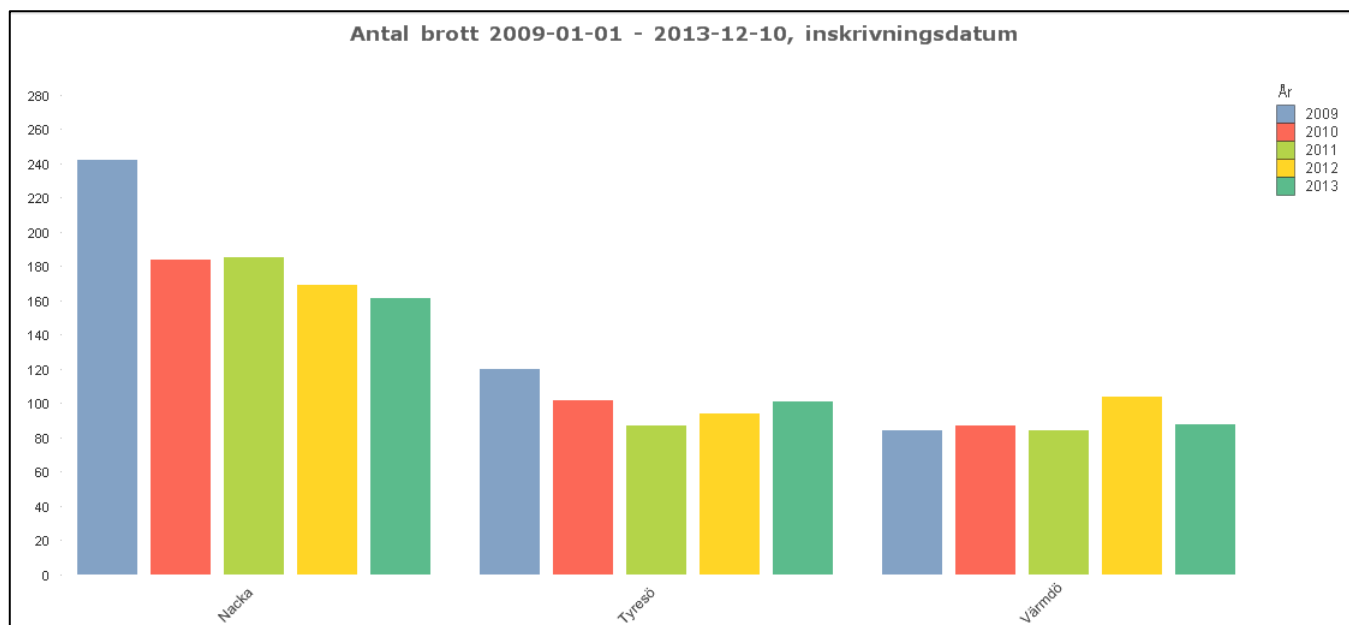

Polismyndigheten i Stockholms län

Nacka Polismästardistrikt

KUT

Diagrammen visar antalet anmälda brott årsvis 2009-2013 (2013 t.o.m. 10/12), kommunvis.

Samtliga tre kommuner uppvisar en koncentration av denna typ av brottslighet till de platser som utgör knytpunkter för invånarna och för allmänna kommunikationer – kortfattat kan de beskrivas som kommunernas centrala noder, där ett stort antal människor rör sig dagligen och där det, av olika anledningar, uppstår en friktion som resulterar i ett våldsbrott.

Det finns även mer specifika faktorer som spelar in avseende denna brottstyp och dess koncentration till tätorternas centrala delar – exempelvis krogars och nattklubbers lokalisering.

Exempel på centrala noder är Orminge Centrum, Älta Centrum, Gustavsbergs Centrum och Tyresö Centrum. Koncentrationen av denna typ av brott till dessa centrala noder (och avsaknaden av dylika brott på övriga platser!) illustreras tydligt då man plottar ut de anmälda brotten på karta (se exempel nedan!).

Det finns naturligtvis undantag från denna generella beskrivning där vissa mer specifika adresser och/eller områden genererar ett stort antal brott. Exempel på sådana mer specifika områden är Nelsonstigen/Markörstigen i Gustavsberg och Henriksdalsringen i Nacka.

Det finns även ett en handfull krogar/restauranger i distriktet som utmärker sig med relativt många fall av anmälda brott av olika slag – bl.a. misshandelsbrott. Till viss del kan detta bero på bristande personalresurser (t.ex. för få/inga ordningsvakter) eller överservering, eller förstås en kombination av dessa faktorer. Kring flera av denna handfull krogar/restauranger finns även andra uppgifter som kan anses tala för oegentligheter kring dessa.

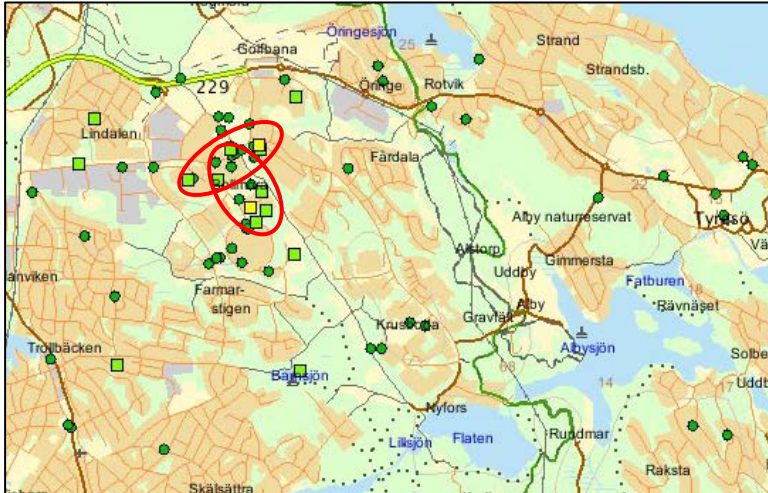

Polismyndigheten i Stockholms län

Nacka Polismästardistrikt

KUT

Kartan visar delar av Tyresö kommun, med centrala Tyresö.

Kartan visar delar av de östra delarna av Nacka kommun, med Orminge Centrum och Fisksåtra.

Kartorna visar delar av de västra delarna Nacka kommun, med Nacka Forum (t.v.) och Älta (t.h.).

Polismyndigheten i Stockholms län

Nacka Polismästardistrikt

KUT

Avseende **bostadsinbrotten**⁷ i distriktet så utmärker sig Nacka kommun tydligt genom att ha drabbats av 238 av de totalt 405 anmälda bostadsinbrotten hittills⁸ under 2013 – dvs. ca 60 % av brotten. Tyresö kommun har drabbats av 92 och Värmdö kommun av 75 av dessa brott.

Utifrån brottsstatistiken hittills under 2013 kommer Nacka kommun sannolikt att hamna på samma höga brottsnivå som tidigare år. Både Tyresö och Värmdö kommuner uppvisar dock tydliga minskningar avseende denna brottstyp.

Distriktet som helhet uppvisar en lägre brottsnivå under 2013 jämfört med 2012, men samtidigt markant högre brottsnivåer än åren 2009–2011.

En stor del av bostadsinbrotten i Stockholms län begås av inresta, utländska ligor som med stöd av personer (s.k. garanter) boendes i Stockholmsområdet begår ett stort antal brott på kort tid, spridda över olika kommuner och distrikt inom Polismyndigheten i Stockholm. Ytterligare en frekvent förekommande kategori gärningsmän är nätverk hemmahörande i framförallt Västerort PMD som är aktiva över i princip hela länet.

Nödvändiga framgångsfaktorer för att på allvar motverka detta problem omfattar ett långsiktigt och kontinuerligt arbete från polisens sida – såväl på underrättsesidan (innan brottet sker) som på utredningssidan (efter att brottet skett). Tekniska undersökningar och samordning av anmälda brott är absolut nödvändigt, liksom en förmåga att arbeta över distriktsgränserna.

Arbetet mot problemet försvåras av att dessa ligor dels är mycket brottsaktiva och mobila, samt har lokalt stöd i form av de ovan beskrivna ”garanterna” som förser dem med bostad, bilar och kan underlätta avsättningen för godset.

Möjligen kan ett ökat arbete med grannsamverkan samt en ökad medvetenhet om problematiken vara åtgärder som till viss del kan tänkas försvåra för de personer och ligor som är aktiva med att begå bostadsinbrott. (Dessa åtgärder i sig löser naturligtvis inte problemet).

En typ av inbrottsstölder som minskat kraftigt är **inbrotten i fritidshus**⁹. Åren 2011 och 2012 uppgick dessa inbrott till 111 respektive 131 anmälda brott i Nacka PMD – hittills under 2013 har endast 77 inbrott i fritidshus anmälts. Det som tidigare år (2009-2012) sett ut som en tydlig och ihållande trend med ökande antal anmälda brott för varje år har därmed brutits.

Den absoluta merparten av dessa brott har skett (och sker) i Värmdö kommun vilket faller sig naturligt då det är där brottsobjekten finns. Under 2013 har (hittills) 63 av 77 anmälda brott skett i denna kommun.

⁷ Definierade såsom omfattande brottskoderna 0857, 087, 9801, 9802. (Dvs. inklusive försök till inbrott).

⁸ T.o.m. 2013-12-11.

⁹ Definierade såsom omfattande brottskoden 0826.

Polismyndigheten i Stockholms län

Nacka Polismästardistrikt

KUT

Orsakerna till denna kraftiga minskning i Värmdö kommun är dock ej kända – det syns inte heller någon lika tydlig skillnad mellan 2013 och tidigare år i distriktets andra två kommuner avseende denna brottstyp.

Båttölder och **stöld av båtmotorer**¹⁰ är ytterligare något som är ”typiskt” för Nacka PMD, och då särskilt för Värmdö kommun. Under 2011 och 2012 anmäldes ett stort antal dylika brott i distriktet – 169 respektive 303 – och hittills under 2013 har 258 brott anmälts.

Värmdö kommun står för den absoluta majoriteten av dessa brott – under 2013 så har ca 75 % av brotten skett i kommunen. Ungefär denna fördelning råder även tidigare år.

Även här märks förekomsten av inresta, utländska ligor som på kort tid begår ett stort antal brott. Stöldgodset transporteras i samband med denna typ av brott ofta ut ur landet via våra hamnar och går huvudsakligen österut.

Bevakning av småbåtshamnar och uppläggningsplatser, samt bättre märkning av t.ex. båtmotorer skulle kunna vara framgångsfaktorer i arbetet mot denna typ av stölder.

Narkotikabrottsligheten förefaller mindre intressant sett ur ett rent statistiskt perspektiv – statistiken talar i princip endast om hur mycket uppmärksamhet som polisen riktat mot denna brottskategori och säger inte mycket om den faktiska förekomsten av narkotikahandling i distriktet.

Däremot så kan konstateras, delvis utifrån antalet anmälda brott men även utifrån andra inkomna uppgifter, att det finns en utbredd narkotikaproblematik i Nacka PMD: s samtliga tre kommuner. Narkotikaproblematiken förefaller vara utbredd bland ungdomar i samtliga kommuner och det är framförallt hasch, marijuana och spice som missbrukas av denna kategori.

Därtill finns det mycket som talar för en utbredd kokainhantering i framförallt Tyresö kommun men även i Nacka – hanteringen omfattar tämligen utbrett missbruk samt försäljning, även i större omfattning. Kokain förekommer naturligtvis även i Värmdö kommun men förefaller inte vara lika framträdande här som i de andra två kommunerna. Kokainmissbruket märks särskilt tydligt bland män i 20 – 25 års åldern och än mer specifikt bland unga män aktiva inom hantverkarbranschen – även om kokainmissbruk naturligtvis förekommer inom alla samhällskategorier och yrkesgrupper.

Ett exempel på en bra insats riktad mot framförallt narkotikahandling bland ungdomar var den s.k. Höstglödinsatsen som gjordes under början av hösten 2013. Ett antal av de som arbetade i insatsen uttryckte stor förvåning då det enligt deras mening var så enkelt som att ”bara åka ut och plocka” ungdomar som antingen uppvisade tydliga tecken på narkotikapåverkan eller var i full

¹⁰ Definierade såsom omfattande brottskoderna 0805, 0808, 9816.

Polismyndigheten i Stockholms län

Nacka Polismästardistrikt

KUT

färd med att ”röka på” (cannabissmissbruk är som sagt det vanligast förekommande bland ungdomar). Därtill greps ett antal personer misstänkta för överlåtelsebrott under insatsen.

Granängsringen i Tyresö upplevdes som det mest utmärkande området i samband med insatsens arbete inom Nacka PMD. Flera av de som arbetade i insatsen, men som normalt inte arbetar inom distriktet, uttryckte förvåning över hur öppet narkotikahandlingen och -missbruket skedde i och kring Granängsringen.

Som ett kvitto på att insatsen varit framgångsrik, och av allt att döma stört narkotikahandlingen i (åtminstone) Granängsringen var den ökade ”sociala oro” som noterades senare under hösten i just detta område. Ett antal ”attacker” mot polis noterades – attacker som omfattade stenkastning, inbrott i och skadegörelse på polisbilar, beskjutning med grön laser samt viss ”hätsk argumentation” med enskilda poliser.

Ytterligare något som uppmärksammades under Höstglödingsinsatsen var narkotikamissbruket på vissa skolor (dvs. under skoltid) inom distriktet. Nacka gymnasium, Nacka Praktiska gymnasium och Tyresö gymnasium är exempel på skolor där elever konstaterades vara/ha varit narkotikapåverkade under skoltid.

Just avseende ungdomar torde ett narkotikamissbruk vara en av de tydligaste signaler som går att finna att personen i fråga är i farozonen, eller ”på glid”.

Det finns gott om uppgifter som även talar för att det är vanligt förekommande bland narkotikamissbrukande ungdomar att även sälja narkotika till andra – framförallt till kompisar för att göra dessa en ”tjänst” men i flera fall även för att finansiera sitt eget missbruk och/eller för att tjäna pengar.

De gör sig då inte bara skyldiga till ett klart grövre brott än att ”enbart” missbruka eller inneha narkotika utan hamnar då även klart närmare den ”tyngre” kriminella miljön. Steget från narkotikasäljande ungdomar till redan kriminellt etablerade personer, och ibland även den organiserade brottsligheten, är ofta förvånansvärt litet.

Den **organiserade brottsligheten** inom Nacka PMD är något som oftast inte syns så mycket utåt – den väcker med andra ord inte så mycket uppmärksamhet, vilket naturligtvis inte betyder att den inte finns i distriktet.

Inom distriktet finns Hells Angels MC representerade i form av sin avdelning Eastside. Avdelningen har ett klubbhus beläget i ett vanligt villakvarter i Nacka kommun och gör, utåt sett, inte så mycket väsen av sig.

Samtidigt är naturligtvis Eastside en del av övriga Hells Angels MC i Sverige och har som sådan aktivt varit delaktig i den kraftmätning som pågått under 2010-talet mellan framförallt Hells

Polismyndigheten i Stockholms län

Nacka Polismästardistrikt

KUT

Angels MC å ena sidan och Outlaws MC å andra sidan. Ett stort antal våldsdåd, bl.a. ett stort antal grova misshandelsbrott, hot och även flera mord, har kännetecknat denna ”maktkamp” ur ett nationellt perspektiv.

Ett antal av personerna knutna till Eastside är dömda för involvering i det grova våldsbrottet som skedde på restaurangen El Cocodrillo i Stockholm hösten 2010, som var riktat just mot personer inom Outlaws MC-sfären. Ytterligare personer inom Eastside-avdelningen är sedan tidigare dömda för ekonomisk brottslighet, misshandelsbrott, vapenbrott, narkotikabrott m.m. Det finns i flera fall även uppgifter om alltjämt pågående brottslighet.

Den organiserade brottsligheten finns naturligtvis inom Nacka PMD även på andra sätt än genom Eastsides närvaro och klubblokal – det finns t.ex. tecken på att även Bandidos MC ska ha haft intressen i viss narkotikahantering i distriktet. Dock finns inga andra lika tydliga exempel som just Eastside och kunskapen om dessa andra grupperingar och organisationer och deras verksamhet inom Nacka PMD är inte heller lika god.

Nacka kommuns arbete i syfte att försvåra för organiserad brottslighet i samband med bl.a. offentliga upphandlingar är ett sätt att motarbeta denna typ av brottslighet.

Polismyndigheten i Stockholms län

Nacka Polismästardistrikt

KUT

Nacka strand, 2013-12-11

Daniel Brantestad

Analytiker
KUT Nacka